

Mandat for konseptfasen

TILGJENGELIGGJØRING OG DELING AV FORSKNINGSADMINISTRATIV INFORMASJON (TILDE)

VERSJON 0.4

Denne fylles ut ved behandling, ved BP1:

Prosjektnummer:	Saksnummer:	
Behandlet dato: 22.2.2021	Behandlet av (ansvarlig linjeleder): Frode Arntsen	Utarbeidet av: Katrine Weisteen Bjerde
Beslutning: Starte en konseptfase forutsatt godkjenning i Digitaliseringsstyret og forutsatt at avtaler om tilfredsstillende bemanning er på plass.		
Bemanning av neste fase Leder av utredningsarbeidet: Ansettelsesprosess i gang Andre: Se tabell i kapittel 5.4		Neste fase ferdig: 1. november 2021
Signatur ved godkjenning (BP1):		

Innhold

1.	Bakgrunn.....	3
2.	Hensikten med et eventuelt prosjekt.....	4
2.1.	Hvilke behov skal dekkes?	4
2.2.	Hvilke endringer skal prosjektet skape?	5
3.	Føringer for et eventuelt prosjekt	6
3.1.	Sammenheng med andre prosjekter?.....	6
3.2.	Er direkte involvering av andre virksomheter aktuelt?.....	7
3.3.	Er det aktuelt å gjøre anskaffelse(r) for å gjennomføre prosjektet?	8
3.4.	Politiske føringer og andre rammebetingelser	8
3.5.	Virksomhetsarkitektur.....	9
4.	Erfaringer og annen nyttig informasjon	9
5.	Beskrivelse av konseptfasen.....	10
5.1.	Organisering og ansvar i konseptfasen	10
5.2.	Interessenter i konseptfasen.....	10
5.3.	Resultater fra konseptfasen	11
5.3.1.	Felles begrepsapparat	11
5.3.2.	Behovsbeskrivelse	11
5.3.3.	Målbilde for arkitektur	12
5.3.4.	Alternative løsningskonsepter og anbefaling av konsept	12
5.3.5.	Prosjektforslag og faseplan for planleggingsfasen.....	12
5.4.	Kostnader, tidsramme og ressursbehov for konseptfasen	12
5.5.	Forslag til tilnærming – konsepter som bør vurderes.....	14
6.	Gjennomgang av BP1 sjekkliste.....	15

ENDRINGSLOGG

Versjon	Dato	Endring	Produsent	Godkjent
0.2	14.01.2021	Første utkast til Fagutvalget	Katrine Weisteen Bjerde	
0.3	5.2.2021	Versjon til Unit LM. Korrigert etter kommentarer fra Fagutvalget i deres møte 4 feb	Katrine Weisteen Bjerde/Frode Arntsen	Frode Arntsen
0.4	22.2.2021	Versjon etter behandling i Unit LM 9 feb og fagutvalg for IMD 10. feb.	Katrine Weisteen Bjerde	Frode Arntsen

DISTRIBUSJONSLOGG

Versjon distribuert	Dato	Navn
0.2	14.1.2021	Fagutvalg, deltagere fra institusjonene
0.3	5.2.2021	Tjenesteråd for forskning, Unit LM, Fagutvalg IMD
0.4	22. feb 21	Digitaliseringsstyret, Fagutvalg for forskning, deltagere fra institusjonene

1. BAKGRUNN

Digitaliseringsstyret godkjente revidert versjon av sektorenes¹ handlingsplan for digitalisering i mai 2020. Blant initiativene i handlingsplanen finner vi blant annet:

- **Forskning, initiativ 1: Profesjonalisert forskningsstøtte.** Støttetjenester som forenkler alle trinn i forskningsprosessen og sikrer at registrert informasjon kan gjenbrukes.
- **Forskning, initiativ 9: Gode rapporter og beslutningsstøtte.** Ledere skal ha tilgang til informasjon de trenger for å kunne ta gode beslutninger og strategiske valg.
- **Infrastruktur, mellomvare og data, initiativ 3: Konsistente data for prosesstøtte, analyse, rapportering og innovasjon.** Avklare ansvar for masterdata samt gjøre data tilgjengelige og enkle å ta i bruk.

Som del av forarbeidene til første versjon av handlingsplanen gjennomførte Unit våren 2018 en kartlegging av fellestjenester, pågående prosjekter, behov og muligheter for nye tjenester. Kartleggingen avdekket at det finnes en rekke IT-løsninger der forskere eller administrativt støttepersonell på ett eller annet tidspunkt i løpet av et forskningsprosjekt må registrere informasjon som i større eller mindre grad er registrert tidligere. Hovedutfordringen er at de ulike løsningene ikke samhandler, men isteden opererer med hver sine registre med mer eller mindre overlappende metadata om prosjektene. Ett av tiltakene som ble foreslått som resultat av kartleggingen, var å etablere felles registre som de ulike IT-løsningene kan benytte, for på den måten å samhandle om informasjon som de fleste har behov for.

Arbeidet med å utveksle metadata har allerede pågått noen år ved å benytte APIer knyttet til flere nasjonale fellestjenester. Nytteverdien har vært tydelig, men arbeidet har i stor grad vært basert på en-til-en-samarbeid mellom virksomhetene. Målet for videre arbeid må være å sørge for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsadministrativ informasjon i en effektiv informasjonsflyt gjennom en hel kjede av tjenester i forskningsprosessen. En vesentlig del av dette er også å sikre tilstrekkelig datakvalitet, samt at informasjon i størst mulig grad behandles maskinelt.

Flere viktige prosjekter innen forskning er enten avhengige av at tjenester for slik deling av forskningsadministrativ informasjon kommer på plass, eller nytteverdien av tjenesten vil øke betydelig når dette kommer på plass. Dette gjelder flere tjenester som benyttes av alle eller mange forskningsinstitusjoner. Eksempler er Forskningsrådets prosjekt for nytt søknads- og saksbehandlingssystem (iFront), NSDs prosjekt for videreutvikling av sine forskningsdatatjenester (NORDi) og NSDs meldarkiv og søknads- og saksbehandlingssystemet i Helsedataservice. Også en rekke lokale IT-systemer vil ha stor nytte av å kunne benytte slike felles data.

¹ Med «Sektorene» forstås UH-sektoren, Helsesektoren og Instituttsektoren.

Det må også sikres at løsningene følger de rammeverkene som er under oppbygging for datadeling i kunnskapssektoren og for integrasjon mellom IT-systemer i UH-sektoren.

Veien mot en slik løsning vil strekke seg over tid. Prosjektet *Masterdatakilder for forskning* startet i 2020 ved å etablere minimumsversjoner av registre som sikrer unike IDer for forskningsprosjekter og for personer involvert i forskning. Disse minimumsversjonene ble etablert på grunnlag av eksisterende løsninger fra biblioteksiden for «person» og Cristin for «prosjekt».

Som del av den kommende konseptutredningen bør det avklares om det er hensiktsmessig å bygge videre på dette arbeidet gjennom å utvide de etablerte tjenestene, etablere relevante nye registre og ta registrene i bruk i de tjenestene som vil gi institusjonene størst gevinst og eventuelt foreslå å endre etablerte prosesser. I tillegg må konseptutredningen avklare hvordan prosesser og tjenester best mulig samspiller med etablerte tjenester, tjenester under utvikling og øvrige planlagte tjenester og applikasjoner innenfor det forskningsadministrative domenet.

Det foreslåtte prosjektet er ett av tiltakene som er prioritert for gjennomføring i 2021 fra Fagutvalg for forskning.

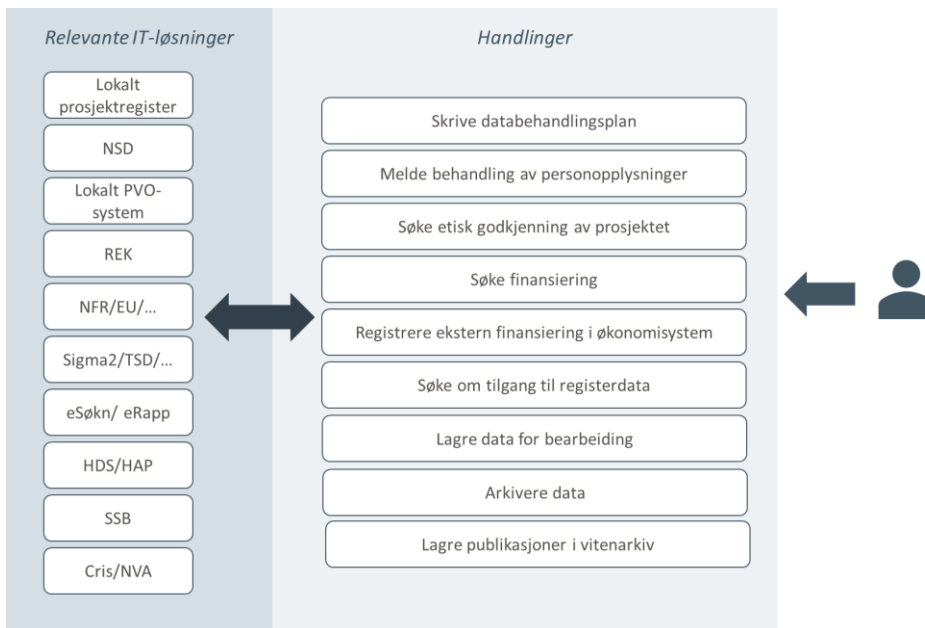
2. HENSIKTEN MED ET EVENTUELT PROSJEKT

2.1. Hvilke behov skal dekkes?

Som del av forarbeidene til dette prosjektet har de forskningsutførende institusjonene meldt følgende behov:

- Gi forskerne/prosjektlederne hjelp til å gjennomføre nødvendige administrative oppgaver i prosjektene med et minimum av manuell registrering og dobbeltregistrering.
- Gi ledere på alle nivåer oversikt over forskningsprosjekter og sekundærbehandling av personopplysninger i egen enhet med minst mulig ekstra arbeid.

Som del av forskningsprosjekter generelt vil forskerne gjennomføre mange forskjellige handlinger som i liten grad er generiske, men varierer avhengig av fagområde, institusjon, osv. Figur 1 viser et eksempel på mulige handlinger en prosjektleder må gjennom som del av et forskningsprosjekt. Rekkefølgen på trinnene vil også kunne variere. For alle typer prosjekter gjelder at forskerne må benytte en rekke ulike IT-løsninger for å få utført oppgavene. Disse utveksler i svært liten grad informasjon slik de fungerer i dag, noe som gjør at manuell registrering normalt er nødvendig på hvert sted.

Figur 1 - Mulige handlinger for prosjektleder

En del institusjoner har allerede etablert lokale løsninger som gir lovpålagte oversikter som nevnt i det siste kulepunktet. For å få denne oversikten over egen forskningsaktivitet må en institusjon enten selv samle inn informasjon fra NSD, Forskningsrådet, REK, osv, eller de må kreve at egne ansatte registrerer nødvendige opplysninger i en slik lokal løsning. Det første innebærer ekstra arbeid for hver enkelt institusjon som må samle informasjon om egne prosjekter, og det siste innebærer nok en ekstra registrering for forskerne.

Som del av konseptfasen vil de viktigste arbeidsprosessene knyttet til administrative oppgaver i et forskningsprosjekt bli dokumentert. Dette vil danne grunnlag for å forstå hvilke deler som kan forenkles gjennom gjenbruk og deling av informasjon. Det er ønskelig å etablere et sett av tjenester for å samle inn den nødvendige informasjonen én gang på vegne av alle institusjonene for deretter å gjøre informasjonen tilgjengelig for gjenbruk og deling.

2.2. Hvilke endringer skal prosjektet skape?

Hovedmålet for prosjektet er å legge til rette for at relevant og nødvendig informasjon om sentrale entiteter i ulike typer forskningsprosjekter registreres én gang og deretter gjenbrukes i andre tjenester som støtter forskningsprosessen. På denne måten vil forskernes og andre aktørers tidsbruk på manuell registrering reduseres, datakvaliteten øker, og det legges til rette for at institusjonene på en enklere måte får nødvendig lovpålagt oversikt over egen forskning.

Prosjektet vil bidra til følgende endringer:

- Gjøre det enklere og mindre arbeidskrevende for forskere og andre involverte å utføre arbeidsoppgaver som i dag oppleves som tunge og tidkrevende. Dette dreier seg f.eks. om

klassifisering av data som skal behandles og å lage datahåndteringsplan for prosjektet, søke etisk godkjenning og/eller gjennomføre en DPIA², søke finansiering, osv.

- Gi institusjonene enklere tilgang til oversikt over pågående aktiviteter innen forskning og sekundærbehandling av personopplysninger.
- Bidra til at institusjonene kan ha «orden i eget hus» og redusere risiko for omdømmetap.
- Bidra til effektivisering hos de nasjonale tjenesteleverandørene (NSD, Forskningsrådet, REK, Unit, ...) som tar i bruk felles informasjon/registre.
- Redusere den samlede ressursbruken på tjenesteutvikling.

I konseptfasen skal det innledningsvis gjøres en utredning av anbefalt arkitektur for tilgjengeliggjøring og deling av relevante data, og deretter skal det prioriteres hvilke aktiviteter det vil gi mest gevinst å fokusere på i en gjennomføringsfase. Følgende aktiviteter er som et minimum relevante for gjennomføringsfasen av prosjektet dersom det godkjennes, uten at de ekskluderer øvrige aktiviteter som evt fremkommer i konseptfasen:

- Etablerte masterdatakilder (felles register over forskningsprosjekter og register over personer involvert i forskning) og APIer videreutvikles ihht brukerinstitusjonenes behov avdekket og prioritert i konsept- og planleggingsfasene.
- Relevante nye registre med tilhørende APIer etableres. Som et minimum har brukerinstitusjonene bedt om at det etableres (eller velges ut blant eksisterende løsninger) et felles register over organisatoriske enheter involvert i forskning.
- Et utvalg nasjonale fellestjenester skal ta APIene i bruk for å sikre at forskere som bruker deres tjenester kan gjenbruke tidligere registrert informasjon. De mest aktuelle er nevnt i kapittel 3.1.

Det vil være essensielt å avklare hvilke aktiviteter som raskest vil gi resultater/gevinster og derved kunne indikere en rekkefølge på hvordan en skal gjennomføre et evt prosjekt videre.

3. FØRINGER FOR ET EVENTUELT PROSJEKT

3.1. Sammenheng med andre prosjekter?

Utredningen har koblinger til en rekke eksisterende tjenester og pågående prosjekter. Alle disse vil dra nytte av slike felles registre. Flere av prosjektene vil måtte etablere alternative løsninger dersom ikke fellesregistre kommer på plass i rimelig tid. Viktigheten for de enkelte beskrives i interessentoversikten i kapittel 5.2.

² DPIA = Data Protection Impact Assessment = Vurdering av personvernkonsekvenser

Nasjonale fellestjenester:

- Nasjonalt vitenarkiv
- NSDs meldeskjema og meldingsarkiv
- NSDs datahåndteringsplan, Datahåndteringsplanoversikt (DMP oversikt) og Data Policy Manager.
- Sigma 2 datahåndteringsplan - DMP Easy
- REK-portalen
- Cristin Prosjektkatalog
- Cristin API
- Masterdatakilder for forskning
- Helsedataservice og Helseanalyseplattformen
- Microdata.no og andre tjenester fra SSB
- Nasjonale tjenester for lagring/arkivering av forskningsdata som Sigma 2, TSD, SAFE, DataVerseNO, og BIRD

Pågående prosjekter for fellestjenester

- Datadeling i kunnskapssektoren (inkludert integrasjonsarkitektur for UH-sektoren, UH-IntArk)
- Felles innlogging og autentisering (Identity and Authentication Management - IAM)
- Forskningsrådets prosjekt iFront – Nytt søknads- og saksbehandlingssystem
- Samordning av Cris-funksjonalitet og Nasjonalt vitenarkiv
- BOTT Økonomi og lønn – Prosjektøkonomi/Pre-award modul

Også lokale IT-løsninger vil dra nytte av slike registre, men bruk i de nasjonale tjenestene bør prioriteres i dette prosjektet. Dette vil gi nytteverdi for alle institusjonene, mens bruk i de lokale tjenestene vil gi nytteverdi for en og en institusjon.

3.2. Er direkte involvering av andre virksomheter aktuelt?

Selv om prosjektet primært handler om å få nasjonale tjenester til å gjenbruke og dele informasjon, er det helt nødvendig at et utvalg av de forskningsutførende institusjonene deltar aktivt og har en sentral rolle både i arbeidet med behovsbeskrivelsen og i utprøvingen. Det er deres ansatte som i hovedsak skal benytte tjenestene, og det er de som kjenner på kroppen de problemstillingene prosjektet tar mål av seg til å løse. De løsningene som skal leveres fra prosjektet vil også kunne benyttes for å gjenbruke den samme informasjonen i lokale IT-løsninger.

Leverandørene av de berørte nasjonale tjenestene må også delta aktivt. Det vil bli gjort en prioritering i konseptfasen av hvilke av fellestjenestene det gir størst gevinst for institusjonene at prosjektet prioriterer når det gjelder å dele informasjon.

3.3. Er det aktuelt å gjøre anskaffelse(r) for å gjennomføre prosjektet?

Det vil være nødvendig med konsulentbistand for å gjennomføre konseptfasen. Se detaljer i kapittel 5. Det kan også være behov for bistand til kvantitativ beregning av gevinster.

Hvorvidt det er aktuelt med konsulenttenester eller andre anskaffelser i en senere fase klargjøres i prosjektforslaget som skal utformes i konseptfasen.

3.4. Politiske føringer og andre rammebetingelser

Det er en åpenbar føring at norske forskningsinstitusjoner skal følge norsk lov. Kravene i personvernforordningen, personopplysningsloven og i helselovgivningen må overholdes.

I Digital agenda for Norge³ og Digitaliseringsstrategi for universitets- og høyskolesektoren⁴ er en av målsetningene at innbyggerne skal levere informasjon til forvaltningen kun én gang. Difis «Rammeverk for informasjonsforvaltning»⁵ gir føringer, støtte og verktøy i arbeidet med realisering av «orden i eget hus»- og «kun én gang»-prinsippene. Rammeverket fremhever gjenbruk av data og tjenester som en hovedregel i forvaltningen. Tjenesten(e) som dette prosjektet eventuelt resulterer i vil være et ledd i slik gjenbruk av informasjon.

Prinsippene fra «Handlingsplan for digitalisering i høyere utdanning og forskning» om å sette brukeren i sentrum, om utprøving og smidig utvikling, om å tilgjengeliggjøre data for gjenbruk og om å bygge inn sikkerhet og personvern i løsningene er spesielt relevante for denne konseptfasen.

Andre relevante dokumenter er:

- [Nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata \(KD\)](#)
- [Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019–2028 \(KD\)](#)

³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-27-20152016/id2483795/>

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/digitaliseringsstrategi-for-universitets-og-hoyskolesektoren---/id2571085/>

⁵ <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitalisering-og-samordning/nasjonal-arkitektur/informasjonsforvaltning/rammeverk-informasjonsforvaltning>

3.5. Virksomhetsarkitektur

«Norsk arkitekturrammeverk for samhandling»⁶ skal hjelpe offentlige virksomheter med å definere, designe, utvikle og forvalte digitale tjenester for utveksling av data i offentlig sektor. Rammeverket gir en felles verktøykasse med prinsipper, begrepsdefinisjoner, modeller og retningslinjer for digital samhandling.

Det er også definert syv overordnede «IT-arkitekturprinsipper for offentlig sektor»⁷ som felles retningslinjer for alt arbeid med IT i offentlig sektor. Prinsippene er ytterligere konkretisert for universitets- og høgskolesektoren i «Felles IKT-arkitekturprinsipper for universitets- og høgskolesektoren»⁸. Spesielt relevante for et arbeid med oversikt over forskningsprosjekter og behandling av personopplysninger synes prinsippene om tjenesteorientering, interoperabilitet og fleksibilitet.

Arbeidet skal følge prinsippene for integrasjonsarkitektur som brukes i UH-sektoren (UH IntArk) og prinsippene for datadeling som utarbeides i Datadelingsprosjektet i regi av Unit.

4. ERFARINGER OG ANNEN NYTTIG INFORMASJON

Prosjektet skal trekke på erfaringer fra følgende prosjekter/prosesser:

- Erfaringer fra tidligere arbeid med Cristin API
- Prosjektet *Masterdatakilder for forskning* og sluttrapport fra dette prosjektet
- Forberedende fase i *Oversikt over forskningsprosjekter og behandling av personopplysninger*
- Rapport fra PWC – *Faglig vurdering av porteføljestyling*
- Både de institusjonene som har etablert eller har besluttet å etablere egne tjenester og de som har valgt å ikke gjøre det, har gjort seg erfaringer som det er viktig å trekke inn i både utredningen og et eventuelt påfølgende prosjekt.

⁶ <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitalisering-og-samordning/nasjonal-arkitektur/arkitekturrammeverk-samhandling>

⁷ <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitalisering-og-samordning/nasjonal-arkitektur/prinsipper/it-arkitekturprinsipper>

⁸ <https://www.uninett.no/sites/default/files/webfm/arkitekturprinsipper%20UH%20V18.pdf>

5. BESKRIVELSE AV KONSEPTFASEN

5.1. Organisering og ansvar i konseptfasen

Forslag til organisering og ansvar:

- Unit gis ansvar for gjennomføring av konseptfasen.
- En gruppe med representanter fra Fagutvalg for forskning, Fagutvalg for informasjonssikkerhet og Fagutvalg for IMD i tillegg til deltagere fra Unit fungerer som styringsgruppe for konseptfasen og godkjenner utredningens leveranser.
- Det etableres en utredningsgruppe under ledelse fra Unit og deltagere fra innleide konsulenter, UH-institusjoner, tjenesteleverandører, Unit og andre sentrale interessenter.
- Prosessleder har ansvar for fremdrift gjennom utarbeidelsen av delleranser, planlegger aktiviteter for gjennomføring av arbeidet og involverer andre bidragsyttere etter behov.

5.2. Interessenter i konseptfasen

Følgende grupper av interessenter blir viktig å involvere i gjennomføringen av konseptfasen:

Interessenter	Type involvering
<i>Institusjoner i UH-, helse- og instituttsektoren</i>	<i>Alle institusjonene har forskere som vil ha gevinst av at fellesregistrene kommer på plass. Flere av institusjonene har også lokale IT-systemer der de melder ønske om å ta fellesregistrene i bruk. Involvering for å beskrive relevante arbeidsprosesser og delta i prioritering av hvilke det er viktigst å forenkle og hvilke tjenester som skal prioriteres i prosjektet ift å ta fellesregistrene i bruk. Delta i vurdering av alternative mulige konsepter. Hovedfokus vil ligge på UH-sektoren ettersom prosjektet finansieres av dem, men det er viktig å få innspill også fra andre aktuelle brukerinstitutioner. Relevante deltagere vil være forskere/forskningsledere, administrativt ansatte/ledere, personvernombud og spisskompetanse på integrasjon av IT-systemer.</i>
<i>Unit</i>	<i>Utredningen av Nasjonalt Vitenarkiv identifiserte 4 masterdatakilder som ble anbefalt etablert før arbeid med å etablere vitenarkivet ble startet. Unit skal også sikre at valgte løsninger oppfyller behovene og er i tråd med Handlingsplanen. Forankring av konsepter, gevinster og lønnsomhet.</i>
<i>NSD</i>	<i>NSD har meldt ønske om å ta i bruk fellesregistrene både i sin tjeneste for å melde behandling av personopplysninger, i registrering av datahåndteringsplan og i forskningsdataarkivet. Samtlige UH-institusjoner bruker en eller flere av disse løsningene. NSD bør involveres både for å gi innspill til valg av konsept og som sterk kandidat til å ta fellesregistrene i bruk.</i>
<i>REK</i>	<i>Leverer tjeneste for å søke etisk godkjenning av helseforskningsprosjekter. Brukes av alle helseforskningsprosjekter uavhengig av sektor.</i>
<i>Forskningsrådet</i>	<i>Leverer tjenester for å søke finansiering av forskning. Er i gang med anskaffelse av helt ny løsning for sin søknads- og saksbehandlingsprosess, og melder sterk interesse for å ta i bruk fellesregistrene.</i>

<i>Uninett Sigma2</i>	<i>Leverer også tjeneste for etablering av datahåndteringsplan og for lagring av forskningsdata. Brukes av de fleste institusjonene i UH-sektoren.</i>
<i>UiO, UiB, UiT, ...</i>	<i>Leverer tjenester for lagring av forskningsdata (TSD, SAFE, DataverseNO) som tilbys utenfor egen institusjon.</i>
<i>SSB</i>	<i>Leverer tjenester der det er aktuelt å ta i bruk felles masterdatakilder</i>
<i>Direktoratet for e-helse</i>	<i>Helsedataservice har lansert første versjon av felles søknadsportal for bruk av data fra helseregistre. Tjenesten vil gradvis utvides de neste årene. Har meldt sterk interesse for å ta i bruk fellestjenestene.</i>
<i>BOTT-ØL</i>	<i>Sikre samsvar med planlagt fellesløsning for prosjekter i økonomisystemet for UH-sektoren</i>
<i>Fagutvalg for forskning</i>	<i>Forankring og styring, råd om strategiske veivalg. Kobling til andre prosjekter som fagutvalget har prioritert.</i>
<i>Fagutvalg for Infrastruktur, mellomvare og data (IMD)</i>	<i>Forankring og styring, råd om strategiske veivalg knyttet til integrasjon og arkitektur. Kobling til andre prosjekter i regi av IMD (Datadeling og IAM).</i>
<i>Fagutvalg for informasjonssikkerhet og personvern</i>	<i>Forankring med tanke på tjenester knyttet til behandling av personopplysninger.</i>

5.3. Resultater fra konseptfasen

5.3.1. Felles begrepsapparat

I dette prosjektet skal vi skape bedre informasjonsflyt mellom domener som tidligere i liten grad har delt informasjon seg imellom. Det gir behov for å sikre at man forstår det samme med de begrepene som benyttes. Mangel på slik avklaring vil lett gi opphav til misforståelser, spesielt når det er IT-systemer og ikke mennesker som skal utveksle informasjon. Prosjektet skal gjennomgå de viktigste begrepene som brukes i de tjenestene man ønsker å involvere og etablere et felles begrepsapparat til bruk i den automatiske informasjonsdelingen.

5.3.2. Behovsbeskrivelse

Den informasjonen det er ønskelig å samhandle om gjennom etablering av felles registre og APIer oppstår som del av en rekke ulike arbeidsprosesser knyttet til forskning. Disse arbeidsprosessene er i dag unødige tungvinte, nettopp fordi det i liten grad er lagt til rette for gjenbruk og også fordi informasjonen i dag ligger spredt i mange ulike kilder.

Relevante deler av arbeidsflyt og informasjonsflyt i et forskningsprosjekt skal beskrives, og institusjonenes behov for forbedring i disse skal identifiseres. Arbeidsflyt vil variere både mellom fagdisipliner, mellom institusjoner og mellom typer prosjekt. Det skal gjøres en prioritering av hvilke arbeidsprosesser det er viktigst å forbedre, og det forutsettes at man vektlegger å identifisere de mest allmenngyldige prosessene. Ut fra dette skal det gis anbefaling av hvilke entiteter det er størst behov for å etablere felles registre for,

og hvilke nasjonale fellestjenester som innenfor prosjektet bør prioriteres for å ta registrene i bruk. Det skal også sikres at de ulike aktørene har en felles forståelse av de enkelte informasjonselementene i registrene.

5.3.3. Målbilde for arkitektur

I konseptfasen skal det utarbeides et grunnlag for, samt beskrives et målbilde for arkitektur knyttet til tilgjengeliggjøring og deling av forskningsadministrativ informasjon i form av felles registre/ masterdatakilder og APler. Konseptfasen vil være en kombinasjon av et innledende oppdrag til ekstern konsulent som gjennomgår dagens løsninger i samarbeid med Units arkitekter og gir sine anbefalinger. Denne anbefalingen skal bearbeides av Unit i samarbeid med arkitekter fra relevante samarbeidspartnere til et konkret målbilde for det videre arbeidet. Målbildet skal følge det vedtatte rammeverket for datadeling (IntArk) og støtte pågående/planlagte utviklingsprosjekter innen området forskningsadministrasjon. De tiltak som prioriteres å starte med, skal bidra til at man tar tydelige steg på veien mot målbildet.

5.3.4. Alternative løsningskonsepter og anbefaling av konsept

Det skal leveres beskrivelse av alternative konsepter for å dekke det samlede behovet og en begrunnet anbefaling av et totalkonsept. Som et minimum skal følgende leveres.

- Anbefaling av hvilken løsning som bør velges for register over organisatoriske enheter og eventuelt hvilke andre masterdatakilder som bør prioriteres etablert. De forskjellige registrene må samspille med relevante internasjonale registre.
- Anbefaling av hvilke nasjonale fellestjenester som innenfor prosjektet bør prioriteres for å ta registrene i bruk.
- Anbefaling av hvordan rammeverk for datadeling og integrasjon skal tas i bruk.
- Det skal beskrives ulike modeller for forvaltning av felles registre og APler og gis anbefaling på en av disse modellene.

5.3.5. Prosjektforslag og faseplan for planleggingsfasen

Basert på det anbefalte konseptet skal det utarbeides et prosjektforslag (beslutningspunkt BP2) til bruk i planleggingsfasen av prosjektet dersom det besluttes å gå videre. Det vil også utarbeides en mer detaljert plan for styring og oppfølging av planleggingsfasen.

5.4. Kostnader, tidsramme og ressursbehov for konseptfasen

Konseptfasen vil løpe fra ca 15. mars til ca 1. november. Oppstart er avhengig av når konsulent for arkitektur-utredningen er på plass og avslutning er avhengig av når planlagt nytilsatt prosjektleder for det interne arbeidet er på plass. Evalueringen av prosjekt *Masterdatakilder for forskning* tilsier at det er klokt å legge ressurser i å utarbeide et solid konsept før man starter detaljplanlegging og gjennomføring.

Utredningen og et evt påfølgende prosjekt finansieres gjennom midler fra Digitaliseringsstyret. Dersom Helsesektoren ser nytte av å delta i prosjektet må det avklares medfinansiering fra Helse i gjennomføringsfasen.

Det vil bli gjort en nyansettelse av prosjektleder for arbeidet. Den eksterne delen av konseptfasen (oppdrag om arkitekturmålbilde) kan startes så snart kontrakt med ekstern konsulent er tegnet, og så vil den interne

delen av konseptfasen vil bli startet når nyansatt prosjektleder er på plass. Også noe teknisk kompetanse (tjenestedesign) må baseres på innleie. Arbeidet forventes ellers i stor grad gjennomført med ressurser fra de virksomhetene som involveres. Det må avklares hvor det er nødvendig at prosjektet finansierer slik deltagelse og hvor dette kan finansieres lokalt.

Deltagelse i referansegruppen og styringsgruppen forutsettes ikke honorert.

Det beregnes noe møte- og reiseaktivitet (avhengig av restriksjoner fra myndighetene), men det aller meste av arbeidet kan gjennomføres som videomøter og via e-post.

Forventet tidsbruk for de ulike involverte er angitt i tabellen nedenfor:

Rolle	Navn	Antatt ressursbruk
Styringsgruppe		
Prosesseier	Seksjonsleder forskningsstøtte, Vitalis Pavlovas	40 t fordelt på 6-8 styringsgruppemøter + dialog med prosessleder
Deltagere styringsgruppe	Representanter fra Fagutvalg for forskning: Kari-Anne Kristensen, Forskningsrådet NN, UH-institusjon Representant fra Fagutvalg for informasjonssikkerhet: Marianne Myhren, NSD Representant fra Fagutvalg for infrastruktur, mellomvare og data: NN, UH-institusjon Frode Arntsen, Avdelingsdirektør Forskningstjenester, Unit Katrine Weisteen Bjerde, Fagdirektør forskningstjenester, Unit Lars Fredrik Hatlehol, Avdelingsdirektør IT-utvikling, Unit	12-16 t fordelt på 6-8 styringsgruppemøter (forberedelse + gjennomføring)
Utredningsgruppe		
Utredningsleder	NN, nytilsetting	450 t
Anbefaling målbilde	Ekstern konsulent	400 t
Deltager fra institusjon 1 .. n	Forslag: Johanne Warberg Lavold, UiA, Stig Muren, OsloMet, Patrick Reurink, NTNU, Arne Ramslie, UiB, Ingvild Sollund, UiO	Ca 40 t pr pers
Deltager fra NSD	Ida Jansen Jondahl/Marianne Myhren	Ca 40 t
Deltagere fra Unit	NN (innleid, tjenestedesigner) Espen Karlsen (forvalter) Jan Erik Garshol (kobling til Nasjonalt vitenarkiv) Asbjørn Risan (kobling til bibliotekstjenestene) Sverre Bjarte Johnsen (kobling til Cristin) Representanter fra arkitektteamet Hanne Vibekk (utviklingsleder)	400 t Totalt 350 t for Unit-ansatte
Referansegruppe		
Deltagere fra andre interessenter	Kristian Sollesnes, NIH, Kristin Andersen, UiT, Thomas Slagsvold/Herman Strøm, USN, Ørjan Munkvold, Forskningsrådet, Kjell-Roald Langseth, REK, Reidar Thorstensen, Helse Vest, Peder Utne, Oslo Universitetssykehus, Claes Lampi/Hebe Gunnes, NIFU, Hanne Cecilie Otterdal, Norsk Helsenett, Rune Gløersen, SSB	Ca 10 t
Spesialister arkitektur	Under oppnevning i dialog med Fagutvalg for IMD	Ca 10 t

Basert på forventet tidsforbruk over angis følgende budsjett for konseptfasen:

	Timer	Timepris	Total
Arkitekturkonsulent og tjenestedesigner, innleid	800	2000	1.600.000
Ansatte Unit, inkludert prosess- og prosjektledelse	800	1125	900.000
Andre deltagere utredningsgruppe, 5-7 stk	250	800	200.000
Reiser, møter			50.000
Sum	1850		2.750.000

5.5. Forslag til tilnærming – konsepter som bør vurderes

1. Nullalternativet

Dersom man ikke gjennomfører noe felles prosjekt, vil de eksisterende nasjonale tjenestene fortsatt videreutvikles, men da uten samme grad av samordnet utvikling. Antatt nødvendige masterdatakilder vil heller ikke bli etablert. Gitt den prioriteten institusjonene og fagutvalget har gitt arbeidet, anses dette som et lite ønskelig alternativ.

2. Samlet løsning for alle APIer og masterdatakilder for forskning

De to masterdatakildene som er utviklet i 2020 (forskningsprosjekter og personer tilknyttet forskning) forvaltes begge av Unit. Etter hvert som det utvikles flere masterdatakilder og APIer, må det tas stilling til om alle skal forvaltes samlet av Unit, eller om disse kan være spredt i ulike organisasjoner. Valget vil gi ulike føringer både for forvaltning og for de tekniske løsningene som velges.

3. Løst sammenkoblede APIer og masterdatakilder

For den neste planlagte masterdatakilden, organisatoriske enheter tilknyttet forskning, fins det flere alternativer i dag som hver for seg kunne tenkes å danne utgangspunkt for en felles masterdatakilde. Disse forvaltes av henholdsvis NSD, NIFU, Unit og NTNU. Det å forvalte alle masterdatakilder for forskning ett sted vil sannsynligvis være økonomisk lønnsomt, mens et konsept der masterdatakilder kan ligge ulike steder, men fungere sammen, vil gi større fleksibilitet.

6. GJENNOMGANG AV BP1 SJEKKLISTE

[Før dette mandatet legges frem for godkjenning ved virksomhetsledelses/porteføljestyrets BP1-behandling bør sjekklisen for BP1 gjennomgås av forslagsstiller for å verifisere at innholdet i mandatet gir tilstrekkelig grunnlag for en positiv BP1-beslutning. Kommenter eventuelle punkter der det er uklarheter eller spesielle forhold som må avklares i forbindelse med behandlingen ved BP1.

I forbindelse med BP1-behandlingen kan disse kommentarene naturligvis oppdateres, i likhet med resten av dokumentet.]

	Sjekkpunkt	Kommentar
1	Er det en tydelig definert problemstilling som synliggjør behovet for nærmere utredning?	Ja, se kap Feil! Fant ikke referansekilden. og Feil! Fant ikke referansekilden.
2	Er tiltaket i henhold til digitaliseringsstrategien?	Ja, se kap Feil! Fant ikke referansekilden.
3	Er det vurdert hvordan og i hvilken grad et eventuelt prosjekt vil påvirke organisasjonen?	Ja, se kap Feil! Fant ikke referansekilden.
4	Er det mest riktig å gjennomføre tiltaket som et prosjekt eller som en linjeoppgave?	Prosjekt. Det kreves målrettet og tidsavgrenset samarbeid mellom en rekke aktører i ulike organisasjoner.
5	Er det tydeliggjort hvilke politiske føringer, arkitekturprinsipper og andre standarder som gjelder for, og må tas hensyn til i utredningen?	Ja, se kap Feil! Fant ikke referansekilden. og Feil! Fant ikke referansekilden.
6	Er det aktuelt for en eventuell løsning å behandle personopplysninger, og blir dette hensyntatt i utredningen?	Ja og ja
7	Er det tydeliggjort hvordan eller av hvem utredningen skal finansieres?	Ja, se kap 5.4
8	Er det behov for mer informasjon før det kan fattes en beslutning?	Nei